



- 1 *Helleborus x hybridus* stelt weinig eisen aan de grond en de standplaats.
- 2 De zuiverwitte bloem van *Helleborus x hybridus* (*H. orientalis* hybriden)
- 3 Er zijn ook vormen met donkerrood gespikkelde bloemen en een witte rand.

### Herkomst en naam

Over de Nederlandse en de Latijnse naam heerst geen overeenstemming. Volgens de Engelse plantenvinder heet de plant *Helleborus x hybridus*, maar zelf vind ik die te onduidelijk. Liever spreek ik over *H. orientalis* hybriden want er zit *H. orientalis* bloed in. Dat zijn compleet andere planten dan de hybriden tussen *H. niger*, *argutifolius* en *lividus*. De plant komt uit de Kaukasus, van Noordoost-Turkije tot in de Oekraïne. De botanici van die landen spreken over *Helleborus caucasicus*. Hij groeit op open bergweides, tussen licht struikgewas en op zware, vruchtbare grond. De mooiste planten, groengeel met een tikkeltje roze, zag ik op open zuidhellingen staan. Waar nu de winterspelen zijn, komt de ondersoort *H. orientalis abchasicus* voor. Deze is over het algemeen violet-purper. Officieel heeft *H. orientalis* hybriden geen Nederlandse naam. Gek eigenlijk, want de andere soorten wel: kerstroos (*H. niger*), stinkend nieskruid (*H. foetidus*) en wrangwortel (*H. viridis*).

**Wetenschappelijke naam** *Helleborus x hybridus*

**Nederlandse naam** kerstroos of winterroos

**Bloeitijd** februari-april

**Hoogte** 40 cm

**Grondsoort** elke redelijk goede tuingrond

**Standplaats** volle zon tot lichte schaduw

**Bijzonderheid** bladhoudend

### HANS KRAMER STELT VOOR:

# Helleborus x hybridus

Waarom zien we zo weinig *Helleborus orientalis* hybride in zuiver wit? Het lijkt wel of hij van de aardbodem verdwenen is. Toch is deze plant verreweg de sterkste, taaieste, kleurrijkste en de meest langlevende van alle *Helleborus*. Een voorjaarsbloeiend juweel voor tuin en park.

Tekst en beeld Hans Kramer



Hans Kramer is vasteplantenkenner. Hij bestrijdt eentonigheid in Nederlandse tuinen en plantsoenen door onbekend, maar goed toepasbaar sortiment onder de aandacht te brengen. [www.hessenhof.nl](http://www.hessenhof.nl)

W e raken overspoeld met hybriden tussen *Helleborus niger*, *H. argutifolius* en *H. lividus*. In tuincentra, supermarkten en zelfs benzinepompen worden de planten voor een habbekrats aangeboden. Deze groep is heel gemakkelijk uit weefselkweek (meristeemcultuur) te kweken. Als men de afgeharde planten in mei oppot, heeft men rond kersttijd een leverbare, bloeiende plant. Op zich is er niets mis mee maar de herkomst van *H. argutifolius* uit Corsica en *H. lividus* uit Majorca duidt op een mindere winterhardheid. Dat merkten we twee jaar geleden, toen veel planten het loodje legden. De echte *H. niger* is ook in één jaar tijd tot een bloeiende plant te kweken. Prachtig om te zien, maar in de tuin is hij kieskeurig en leeft hij meestal niet lang.

Neem dan *H. orientalis* hybride, weliswaar een wispelturige plant uit weefselkweek maar een kei in de tuin. Uit zaad

duurt het zeker twee tot drie jaar voordat je een bloeiende plant kunt kweken. Ze zijn dan ook een stuk duurder dan de hiervoor genoemde soorten. Daar staat tegenover dat ze tientallen jaren vast in de tuin blijven staan, waarbij ze zichzelf kunnen uitzaaïen. En de plant stelt veel minder eisen aan de grond en standplaats.

*Helleborus* wordt in twee groepen ingedeeld, 'stengelvormende' en 'stengelloze' soorten. *H. argutifolius*, *H. lividus* en *H. foetidus* behoren duidelijk tot de eerste groep. Ze hebben een wintergroene, houtige stengel met bladeren, waarboven de bloemen staan. *H. orientalis* hybriden behoort duidelijk tot de stengelloze groep. Hier worden de bloemstengels kort voor de bloeitijd gevormd, de wintergroene bladeren komen rechtstreeks uit het rhizoom in de grond. De laatste groep is het grootst en bijna alle soorten

behoren hiertoe. *Helleborus niger* is een tussenvorm.

Een zuiver witte *H. orientalis* hybride is een juweel in de tuin en kan het zonder moeite opnemen tegen de mooiste *H. niger*. De stengels zijn veel hoger en daardoor worden ze bij een flinke regenbui nauwelijks met opspattend modder besmeurd. Ik ken daarbij geen effectvollere plant voor de winter. Ze kunnen enorm worden, waardoor je ze al vanaf tientallen meters ziet.

De planten gedijen prima in de volle zon, zolang het maar een plek is waar de warmte weg kan. In een beschutte patio-tuin zou ik hem liever in de schaduw zetten. Ook onder loofhout, op een niet te lichte grond, groeien ze goed. Uit de natuur wordt vaak de combinatie van *Corylus avellana* en *Helleborus* gekopieerd en die is inderdaad adembenemend.

Het is raadzaam om in de late winter het wintergroene blad geheel af te knippen. Zo voorkom je dat eventuele schimmels die op het enigszins verwaaide, beschadigde blad zitten, direct in contact komen met de uitlopende plant. Op lichtere gronden kan men daarna een mulchlaagje van een goede kalkrijke compost aanbrengen. Op zware gronden is dat niet nodig.

Het kan raar lopen, weefselkweek kan ervoor zorgen dat oude vertrouwde en bewezen planten ineens schaars worden. Vraag als groene vakman bij je leverancier eens expliciet naar deze super voorjaarsbloeiër, want het is verreweg de allersterkste en meest tolerante *Helleborus*. <